

PLANTA+

НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА

SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION

**28-29 січня 2025 р.
м. Київ, Україна**

*January 28-29, 2025
Kyiv, Ukraine*

**Том 1
Volume 1**

**20
25**

УДК 615.322.03:001.891](477+100)(082)

P71

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Мінарченко В. М., доктор біологічних наук, професор

Карпюк У. В., доктор фармацевтичних наук, професор

Махиня Л. М., кандидат біологічних наук, доцент

Підченко В. Т., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Чолак І. С., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Ковальська Н. П., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Ольшанський І. Г., кандидат біологічних наук

P71 PLANTA+. НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА: матеріали V науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті доктора хімічних наук, професорки Ніни Павлівни Максютіної (до 100-річчя від дня народження) (Київ, 28-29 січня 2025 р.). Київ: Паливода А. В., 2025. Т.1. 298 с.

ISBN 978-966-437-807-6 (Повне зібрання)

ISBN 978-966-437-808-3 (Том 1)

Збірник містить матеріали V науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті доктора хімічних наук, професорки Ніни Павлівни Максютіної (до 100-річчя від дня народження) «PLANTA+. НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА». У збірнику опубліковано результати наукових досліджень провідних вчених України та іноземних фахівців з питань фітохімічного аналізу, стандартизації лікарської рослинної сировини, інтродукції, ресурсознавства лікарських рослин. висвітлено питання технології та аналізу лікарських засобів рослинного походження, дієтичних добавок, лікувально-профілактичних та косметичних засобів. представлені фармакологічні дослідження з питань безпеки та застосування у клінічній практиці лікарських засобів рослинного походження. Розглянуто проблеми модернізації навчального процесу та орієнтації на дистанційне навчання у закладах освіти.

Матеріали представляють інтерес і можуть бути корисними для широкого кола наукових та науково-педагогічних працівників наукових установ, закладів вищої освіти фармацевтичного, медичного, біологічного профілю, докторантів, аспірантів, студентів, співробітників фармацевтичних підприємств та громадських організацій.

Друкується в авторській редакції. відповідальність за достовірність наданого для видання матеріалу несуть автори одноосібно. будь-яке відтворення тексту без згоди авторів забороняється. матеріали пройшли антиплагіатну перевірку за допомогою програмного забезпечення strikeplagiarism.

ISBN 978-966-437-807-6 (Повне зібрання)

ISBN 978-966-437-808-3 (Том 1)

© Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця, 2025

© Колектив авторів, 2025

ТРОЯНДА ДАМАСЬКА – ПЕРСПЕКТИВНА ЛІКАРСЬКА РОСЛИННА СИРОВИНА ДЛЯ РОЗРОБКИ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ

¹Верескун Є.Ю., ¹Карпюк У.В., ²Паламарчук О.П.,

¹Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,
м. Київ, Україна

²Національний ботанічний сад імені М. М. Гришка,
м. Київ, Україна

evu87@ukr.net, uliana.karpiuk@gmail.com

Ключові слова: лікарська рослинна сировина, *Rosa damascena*, фармакологічні властивості, застосування.

Вступ. Троянда дамаська (Т.д.), *Rosa damascena* Mill. — кущ родини розові — Rosaceae. Т.д. є однією з важливих лікарських рослин завдяки своєму хімічному складу та застосуванню в медицині та косметології. Вона відома не лише за рахунок високого вмісту цінних ефірних олій, а й завдяки таких компонентів як фенольні сполуки. Вони забезпечують широкий спектр фармакологічної дії: протизапальну, антиоксидантну, протимікробну та седативну [4]. У сучасних дослідженнях підтверджено ефективність препаратів на основі *R.damascena* при лікуванні різноманітних захворювань, включаючи шлунково-кишкові розлади, депресію та респіраторні інфекції. Ця рослина стає все більш популярною у фітотерапії, що відкриває перспективи для її подальшого наукового дослідження та практичного застосування [2].

Матеріали та методи. Під час виконання роботи використовували наступні методи: аналіз літературних джерел, системний, спостереження, порівняння, узагальнення.

Результати й обговорення. У медичних цілях застосовують пелюстки Т.д. (*Flos Rosae*). Збирають їх у суху погоду, коли зійде роса. Пелюстки потрібно збирати рано-вранці, оскільки в полудень вони втрачають значну частину ефірної олії – на 20–30% менше, ніж зібрані зранку. Сушіння пелюсток здійснюють в затінку, уникаючи прямих сонячних променів. Вихід сухої сировини з пелюсток становить приблизно 12-13%. Сировину зберігають у ємностях, що щільно закриваються.

Свіжі пелюстки троянд використовують як сировину для виробництва ефірних олій та ароматичних вод, таких як трояндова олія (*Oleum Rosae*) та трояндова вода (*Aqua Rosae*). Сухі пелюстки використовують для приготування настоїв, екстрактів та інших лікарських форм, які знаходять застосування в медицині [2]. Трояндова олія та вода – це природні ліки з світовою історією використання. Трояндова олія має спазмолітичні, протизапальні, антиоксидантні та інші корисні властивості, завдяки чому ефективна при лікуванні різних захворювань, позитивно впливає на нервову систему, знижуючи тривожність і покращуючи якість сну. Трояндова вода, завдяки своїм антисептичним властивостям, широко використовується в косметології та дерматології як протизапальний, антибактеріальний, антивіковий засіб [1,3].

Дослідження також підтверджують, що чаї, настої з пелюсток *R.damascena* мають широкий спектр фармакологічної дії: в'яжучий, протизапальний, кровоспинний. Їх застосовують як всередину, так і зовнішньо для лікування різних захворювань [4].

Вище зазначена фармакологічна активність сировини та продуктів переробки *R.damascena* обумовлена складом біологічно активних речовин. Пелюстки Т.д. є джерелом таких біологічно активних речовин, як ефірна олія (з вмістом гераніолу 50-60% та цитронелолу до 22,6%), дубильні речовини, флавоноли, антоціани, полісахариди, цукри та інші.

Зазвичай, використовується свіжа рослинна сировина для одержання ефірної олії та трояндової води. Але для вживання в харчовій промисловості та у випадках, коли виробники ефірної олії більше не можуть приймати сировину для переробки, пелюстки висушують і пізніше використовують для дистиляції. Під час сушіння змінюється хімічний склад біологічно активних речовин рослинної сировини, тому висушена та свіжа сировина відрізняються за складом основних компонентів.

Висновки. Для використання в фармації та медицині сировини Т.д. можна використовувати як висушену, так і свіжу сировину пелюсток. Свіжа та висушена сировина, незважаючи на спільне походження, мають суттєві відмінності у своїх фізико-хімічних властивостях, що обумовлено процесами обробки та зберігання. Відповідно, свіжі та висушені пелюстки вимагають розробки відмінних методів контролю якості (МКЯ).

Лікарська рослинна сировина, що використовується в фармацевтичній промисловості, вимагає індивідуального підходу до розробки та валідації методів контролю якості. Тільки комплексний підхід, що враховує специфічні характеристики свіжої та сухої сировини, дозволить забезпечити високу якість готової продукції та безпеку споживачів.

Перелік посилань:

1. Zead Helmi Abudayeh, Uliana Karpiuk, Narjes Armoon, Qais Abualassal, Eyad Mallah, Loay Khaled Hassounh, and Yousef Aldalahmeh. Phytochemical, Physiochemical, Macroscopic, and Microscopic Analysis of Rosa damascena Flower Petals and Buds. Hindawi. Journal of Food Quality. Volume 2022, Article ID 5079964, 10 pages <https://doi.org/10.1155/2022/5079964>

2.Бюллетень Rose Oil Adulteration Bulletin <https://umb.herbalgram.org/media/dp4dcjno/bapp-babs-roseoil-062024-final.pdf>

3. Antonova DV, Medarska YN, Stoyanova AS, Nenov NS, Slavov AM, Antonov LM. Chemical profile and sensory evaluation of Bulgarian rose (*Rosa damascena* Mill.) aroma products, isolated by different techniques. J Essent Oil Res. 2021;33

4. Фармацевтична енциклопедія <http://surl.li/qwisvf> (дата останнього звернення: 29.12.2024).